

Matolcsy Miklós Általános Iskola helyi tanterv

Történelem 7. évfolyam

Témakörök

Témakörök

Témakör: A modern kor születése

Témák

A nemzeti eszme és a birodalmak kora

Altémák

A világ nagyhatalmai és ellentétek a 20. század kezdetén.

A nemzeti eszme és a nemzetállamok Európája.

Gyarmatbirodalmak a világ térképén.

Politikai eszmék: liberalizmus, konzervativizmus, szocializmus

Altémák

A keresztényszocializmus.

A konzervativizmus.

A liberalizmus.

A szocializmus és kommunizmus eszméje.

Fejlesztési feladatok

- A politikai eszmék legjellemzőbb gondolatait megjelenítő néhány egyszerű és rövid forrás értelmezése és azonosítása.
- A 20. század eleji nagyhatalmak azonosítása, és a korabeli világra gyakorolt hatásuk feltárása térképek és egyszerű ábrák segítségével.
- A 19. századi politikai eszmék céljainak és jellemzőinek rendszerezése.

Fogalmak és adatok/Lexikák

Fogalmak

nacionalizmus, liberalizmus, konzervativizmus, demokrácia, szocializmus, kommunizmus, keresztényszocializmus.

Személyek

Bismarck, Marx

Kronológia

1871 Németország egyesítése

Topográfia

Németország, Olaszország, Brit Birodalom, Amerikai Egyesült Államok, Japán
Javasolt óraszám: 8 óra

Javasolt tevékenységek

Németország területi egyesítés előtt és utáni térképének összehasonlítása, értékelése.
Magyarzatok keresése és azok megvitatása egyes államok létrejöttének és megerősödésének okaira (pl. Amerikai Egyesült Államok).
Ismerkedés nemzeti jelképekkel (zászlók, himnuszok).
Összehasonlító táblázat készítése a korszak politikai eszméiről.

Témakör: A dualizmus kora: felzárkózás Európához

Fogalmak és adatok/Lexikák

Fogalmak

közös ügyek, dualizmus, MÁV, Millennium, emancipáció, urbanizáció

Személyek

Andrássy Gyula

Kronológia

1896 a Millennium

Topográfia

Budapest

Fejlesztési feladatok

- A dualizmus kori vidék és város lakóinak és életmódjának bemutatása.
- A korszak ipari fejlődésének nyomon követése diagramok, táblázatok segítségével.
- A millenniumi Budapest bemutatása.
- A korszak gazdasági és technikai fejlődésének bemutatása.
- A 20. század eleji és korunk életmódja közötti különbségek azonosítása.

Témák

A modernizálódó Magyarország

Altémák

Vasútépítés, folyószabályozás.

Magyar feltalálók és találmányok, az ipar fejlődése.

Egy világváros kiépülése – az urbanizáció Budapest példáján.

A millenniumi Magyarország

Altémák

A legjelentősebb kulturális alkotások.

A cigányság helyzete, hagyományos mesterségek.

A zsidó emancipáció, a hazai zsidóság szerepe a magyarországi modernizációban.

A soknemzetiségű ország.

A millenniumi ünnepek.

Javasolt óraszám: 10 óra

Javasolt tevékenységek

Képes beszámoló (prezentáció) készítése a korszak valamely jeles magyar tudósáról, feltalálójáról.

Képek gyűjtése a dualizmus kori társadalmi csoportok és nemzetiségek életéről.

Képgyűjtemény (tabló) összeállítása a millenniumi Budapestről internetes források alapján.

Témakör: Az első világháború és következményei

Fogalmak és adatok/Lexikák

Fogalmak

antant, központi hatalmak, front, állóháború, hátszág, bolsevik, tanácsköztársaság, vörösteror, fehér különítményes megtorlások, kisantant

Személyek

Tisza István, Lenin, Károlyi Mihály, Horthy Miklós

Kronológia

1914–1918 az első világháború, 1917 a bolsevik hatalomátvétel, 1920. június 4. a trianoni békediktátum.

Topográfia

Szarajevó, Szerbia, Doberdó, Kárpátalja, Felvidék, Délvidék, Burgenland, Erdély, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Románia, Ausztria

Fejlesztési feladatok

- Az első világháborús hadviselés összehasonlítása a korábbi háborúkével.
- A fontosabb hadviselő országok csoportosítása a szövetségi rendszerek szerint.
- A háborús körülményeket bemutató különböző típusú források gyűjtése, feldolgozása.
- Európa háború előtti és utáni térképének összehasonlítása, a változások értelmezése.
- A történelmi Magyarország szétesésének bemutatása térképen az elcsatolt területek történelmi megnevezésével.
- Vélemény megfogalmazása a történelmi Magyarország felbomlásának okairól.
- A trianoni békediktátum területi és demográfiai következményeinek értékelése.

Témák

Az első világháború, Magyarország a háborúban

Altémák

Lenin és a bolsevik hatalomátvétel.

A halálos lövés: a világháború kirobbanása.

A hadviselő felek: az antant és a központi hatalmak.

Az állóháború.

Magyarok a világháborúban.
A háttország megpróbáltatásai.
Magyarország 1918–1919-ben
Altémák
A forradalmi kísérlet – elhibázott kül- és katonapolitika.
Az ellenforradalom.
A tanácsköztársaság hatalomra kerülése és bukása.
Magyarország megszállásának folyamata.
A trianoni békediktátum
Altémák
A kisantant.
A Párizs környéki békék alapelvei, a vesztesek büntetése.
A trianoni békediktátum – a megcsönkített Magyarország.
Magyarország területi, népességi és gazdasági veszteségei.
Javasolt óraszám: 11 óra

Témakör: Totális diktatúrák

Fejlesztési feladatok

- A totális diktatúrák összehasonlítása (pl. jelképek, ideológiák, hatalmi eszközök).
- Érvelés a 20. század kirekesztő ideológiáival szemben.
- A kommunista Szovjetunió és a nemzetiszocialista Németország jellemzőinek azonosítása képi és szöveges forrásokban.

Témák
A nemzetiszocialista Németország
Altémák
A nemzetiszocializmus: fajelmélet és antiszemitizmus.
A hitleri Németország terjeszkedése: Ausztria és Csehszlovákia.
A náci hatalomátvétel, a hitleri diktatúra és terror.
A kommunista Szovjetunió
Altémák
Az államosítás.
Lenin és Sztálin diktatúrája.
A terror és a munkatáborok.
Javasolt óraszám: 10 óra
Fogalmak és adatok/Lexikák

Fogalmak

személyi kultusz, GULAG, totális állam, nemzetiszocializmus, antiszemitizmus, fasizmus

Személyek

Sztálin, Hitler

Kronológia

1933 a náci hatalomátvétel

Topográfia

Szovjetunió, Szibéria (munkatáborok)

Javasolt tevékenységek

GULÁG táborok és a náci koncentrációs táborok helyszíneinek térképen való azonosítása.

Film vagy filmrészletek megtekintése a nemzetiszocialista és/vagy a kommunista diktatúráról.

Témakör: A Horthy-korszak

Témák

Gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődés

Altémák

Életmód, szabadidő, sport.

Társadalmi rétegződés és érintkezési formák Magyarországon.

Az oktatás, a kultúra és a tudomány néhány kiemelkedő képviselője.

Gazdasági eredmények.

A politika irányai

Altémák

Bethlen István miniszterelnöksége.

Külpolitikai kényszerpályák.

A politikai antiszemitizmus.

Antikommunizmus és revíziós törekvések.

Horthy, a kormányzó.

Javasolt óraszám: 14 óra

Fogalmak és adatok/Lexikák

Fogalmak

revízió, numerus clausus, pengő.

Személyek

Bethlen István, Klebelsberg Kuno, Szent-Györgyi Albert

Kronológia

1920–1944 a Horthy-korszak

Fejlesztési feladatok

- Az antiszemitizmus megnyilvánulásainak azonosítása források alapján.
- A Horthy-korszak gazdasági, kulturális, politikai és társadalmi eredményeinek és problémáinak felidézése.
- A társadalmi változások bemutatása szöveges és képi források alapján.

- Magyarország külpolitikai céljainak és lehetőségeinek bemutatása.
- A korszak egy kiemelkedő személyiségének bemutatása.

Javasolt tevékenységek

Vázlatkészítés idézetek és képi források felhasználásával a Horthy-korszak társadalmáról.

Képes beszámoló (prezentáció) készítése a korszak jeles személyiségeinek egyikéről.

Plakátok, korabeli történetek, versek, dalok gyűjtése a revíziós törekvésekről.

Fotók, illusztrációk gyűjtése az ipar (közlekedés) modernizációjáról.

Képek gyűjtése az oktatás, a tudomány, a sportélet új intézményeiről.

Témakör: A második világháború

Fejlesztési feladatok

- A magyar külpolitika háború előtti és alatti törekvéseinek és mozgásterének bemutatása.
- Példák gyűjtése az ellenállás és embermentés formáira.
- A magyar honvéd helyállításának felidézése források alapján.
- Ítélet megfogalmazása a második világháborús népiirtásokról és háborús bűnökről.
- Magyarország területi változásait és világháborús részvételét, valamint a második világháború főbb eseményeit bemutató térképek értelmezése.
- A háború fegyvereinek és borzalmainak bemutatása különböző források alapján.
- A második világháború fordulópontjainak felidézése.
- A nemzetiszocialista Németország és a kommunista Szovjetunió szerepének feltárása a háború kirobbantásában.

Javasolt óraszám: 15 óra

Fogalmak és adatok/Lexikák

Fogalmak

tengelyhatalmak, szövetségesek, bécsi döntések, nyilasok, totális háború, holokauszt, gettó, deportálás, koncentrációs tábor, zsidótörvények

Személyek

Franklin D. Roosevel, Churchill, Teleki Pál, Szálasi Ferenc, Salkaházi Sára

Kronológia

1939–1945 a második világháború, 1941. június a Szovjetunió megtámadása, 1944. március 19.

Magyarország német megszállása, 1945. április a háború vége Magyarországon

Topográfia

Sztálingrád, Normandia, Hirosima, Don-kanyar, Auschwitz

Témák

Magyarország a világháború idején

Altémák

Német megszállás.

A revíziós eredmények

A Szovjetunió elleni háború – a 2. magyar hadsereg a Donnál.

A kiugrási kísérlet és a nyilas hatalomátvétel.

A hadszíntérré vált Magyarország.

A háború borzalmai

Altémák

A bombázások és városi harcok – Budapest példáján.

Az ellenállás formái.

A hátország szenvedései.

A totális háború.

A világháború fegyverei.

A holokauszt

Altémák

Áldozatok és bűnösök, felelősség és embermentés: néhány kiemelkedő példa.

Kísérlet az európai és a magyar zsidóság és cigányság elpusztítására.

Az európai és magyarországi zsidótörvények.

A náci koncentrációs és megsemmisítő táborok.

Háború földön, tengeren és levegőben.

Altémák

A háború európai frontjai és a csendes-óceáni hadszíntér.

A hadviselő felek: a tengelyhatalmak és a szövetségesek.

Európa felosztása.

Fordulatok a háborúban: Sztálingrád és Normandia, Berlin, az atombomba.

Sztálin-Hitler paktum, kezdeti német sikerek.

Javasolt tevékenységek

Képek gyűjtése a német haderő és a szövetségesek magyarországi pusztításának eszközeiről és helyszíneiről.

Ismeretek szerzése és megvitatása a holokauszt történetét feldolgozó gyűjtemények, online adatbázisok segítségével (pl. látogatás a Holokauszt Emlékközpontban).

A holokausztról szóló visszaemlékezések, irodalmi és filmfeldolgozások egy-egy részletének megbeszélése.

Példák gyűjtése az ellenállás és embermentés formáira.

Egy magyarországi embermentő (pl. Boldog Salkaházi Sára) tevékenységének megismerése és értékelése.

Második világháborús emlékhelyek, emlékművek és sírhelyek feltérképezése és felkeresése a lakóhelyen és környékén.

Témakör: Két mélységelvű téma

Értelmező kulcsfogalmak

Értelmező kulcsfogalmak

történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség, értelmezés, történelmi nézőpont, történelmi idő

Tartalmi kulcsfogalmak

Tartalmi kulcsfogalmak

társadalmi

társadalom, társadalmi csoport/réteg, nemzet, népcsoport, életmód

politikai

politika, állam, államszervezet, államforma, monarchia, köztársaság, egyeduradalom, demokrácia, önkormányzat, jog, törvény, birodalom

gazdasági

gazdaság, pénz, piac, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, adó, önellátás, árutermelés, falu, város

eszme- és vallástörténeti

eszme- és vallástörténeti: kultúra, művészet, hit, vallás, egyház, világkép